

УДК 37.013.78:811.161.2:65.011.8

UDC 37.013.78:811.161.2:65.011.8

DOI: [10.31475/ped.dys.2025.38.12](https://doi.org/10.31475/ped.dys.2025.38.12) ISSN 2309-9127 (print) ISSN 2313-8769 (Online)

ЛЮДМИЛА РОМАНОВСЬКА,

доктор педагогічних наук, професор

(Україна, Кам'янець-Подільський, Навчально-реабілітаційний заклад вищої освіти

«Кам'янець-Подільський державний інститут»,

вул. Годованця, 13)

LYUDMYLA ROMANOVSKA,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

(Ukraine, Kamianets-Podilskyi, Educational and Rehabilitation Institution of Higher Education

«Kamianets-Podilskyi State Institute»,

Hodovantsia St., 13)

ORCID: [0000-0001-7547-4575](https://orcid.org/0000-0001-7547-4575)

**Структурно-функціональна модель підготовки вчителів-словесників
на засадах праксеології**

**Structural and Functional Model of Training Language and Literature Teachers
on the Principles of Praxeology**

У статті представлено структурно-функціональну модель підготовки майбутніх вчителів-словесників, розроблену на засадах праксеологічного підходу. Обґрунтовано актуальність модернізації філологічної освіти в умовах зростання вимог до професійної, методичної та рефлексивної готовності педагога. Показано, що праксеологія як наука про ефективну діяльність забезпечує раціональність, результативність і оптимальність професійних дій майбутнього вчителя. Модель включає п'ять взаємопов'язаних компонентів і змістових модулів, що охоплюють цільові орієнтири, теоретичну підготовку, технологічне забезпечення, комунікативний розвиток і рефлексивно-оцінну діяльність. Визначено педагогічні умови реалізації моделі, серед яких інтеграція теорії та практики, використання цифрових технологій, проектно-дослідницька діяльність і менторський супровід. Вказано, що модель сприяє формуванню цілісної професійної компетентності майбутніх словесників і підвищенню ефективності освітнього процесу.

Ключові слова: праксеологічний підхід; професійна підготовка; вчитель-словесник; структурно-функціональна модель; професійна компетентність; технології педагогічної діяльності.

The article examines the theoretical foundations and practical significance of applying a praxeological approach to the professional training of future language and literature teachers. Modern philological education faces several challenges, including the imbalance between theoretical and practical preparation, insufficient integration of key professional competencies, and the need to align teacher training with the demands of contemporary school education. Praxeology, understood as a science of effective and rational activity, offers a methodological framework that enables the optimization of pedagogical actions, the development of reflective skills, and the formation of an ability to plan, organize, and evaluate professional performance.

Based on an analysis of scientific research, the article outlines the methodological, organizational, and evaluative functions of the praxeological approach in teacher education. A structural-functional model of training is proposed, integrating five interrelated components: target, content, operational-technological, communicative, and reflective-evaluative. The model incorporates key principles of praxeology – goal-orientedness, effectiveness, rationality, systemness, reflexivity, and adaptability – and a system of content modules that ensure the coherence of theoretical knowledge, pedagogical practice, research activities, and self-development.

The study also identifies pedagogical conditions necessary for implementing the model, including the integration of theory and practice, the use of digital technologies, project-based and research-oriented learning, reflective practices, and mentor support. The proposed model enhances the readiness of future teachers to perform professional tasks effectively and supports their development as competent, reflective, and innovative educators. Its implementation contributes to increasing the overall quality of philological education and ensures its alignment with contemporary educational standards. The results of the study may serve as a methodological basis for further improvement of teacher training programs within higher education institutions.

Keywords: praxeological approach; professional training; teacher-linguist; structural-functional model; professional competence; technologies of pedagogical activity.

Вступ / Introduction. Сучасна освіта висуває підвищені вимоги до професійної підготовки вчителя-словесника, який має забезпечувати мовний, комунікативний та культурний розвиток учнів. У цих умовах особливо актуальним стає пошук ефективних моделей підготовки, здатних оптимізувати педагогічну діяльність майбутніх фахівців.

Праксеологічний підхід, спрямований на оптимізацію та раціональну організацію діяльності, відкриває нові можливості підготовки вчителя-філолога. Він акцентує увагу на цілеспрямованості, результативності, системності, економності та рефлексивності професійних дій, що сприяє підвищенню якості педагогічної роботи та посиленню практичної спрямованості навчання.

Незважаючи на зростаючий інтерес до діяльнісних та компетентнісних підходів, праксеологічні засади у підготовці вчителів-філологів досліджено недостатньо. Це зумовлює необхідність створення цілісної моделі, що визначає логіку, зміст та інструментарій професійного становлення словесника.

Модель підготовки вчителя-словесника на основі праксеології має забезпечувати узгодження теорії та практики, формування навичок планування, організації, реалізації та оцінки педагогічної діяльності, а також розвиток рефлексивності та професійної майстерності. Її впровадження сприятиме підвищенню ефективності освітнього процесу у вищій школі та підготовці компетентного, мобільного, інноваційного педагога (Франчук Т., & Бойко І., 2025).

Мета та завдання / Aim and Tasks. Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та розробити структурно-функціональну модель підготовки вчителів-словесників на засадах праксеологічного підходу, спрямовану на підвищення ефективності їхньої професійної діяльності та оптимізацію освітнього процесу у вищій школі.

Завдання дослідження: 1) проаналізувати сучасний стан і ключові проблеми професійної підготовки майбутніх вчителів-словесників; 2) науково обґрунтувати потенціал праксеологічного підходу в удосконаленні підготовки вчителя-словесника; 3) розробити структурно-функціональну модель підготовки вчителів-словесників на засадах праксеології та визначити педагогічні умови, змістові модулі й технологічні компоненти, необхідні для її ефективної реалізації в системі професійної освіти.

Методи / Methods. Для розв'язання поставлених завдань у дослідженні застосовано комплекс теоретичних методів, серед яких аналіз наукової літератури з філологічної освіти, педагогічної діяльності, праксеології та підготовки майбутніх учителів; порівняння та узагальнення наукових підходів до трактування сутності праксеологічного підходу в педагогіці; систематизація теоретичних положень щодо структури й змісту професійної компетентності вчителя-словесника; моделювання, що слугувало основою для розроблення структурно-функціональної моделі професійної підготовки; класифікація й типологізація, використані для виокремлення змістових модулів та технологічних компонентів моделі.

Результати / Results. Підготовка майбутніх вчителів-словесників характеризується низкою проблемних аспектів, які впливають на результативність освітнього процесу у вищих навчальних закладах. Однією з ключових проблем є *дисбаланс між теоретичною та практичною складовими підготовки*. Як зазначає О. Кравченко (2024), студенти-філологи засвоюють значний обсяг мовознавчих та літературознавчих знань, проте ці знання нерідко залишаються відірваними від реальної педагогічної практики. Недостатня кількість та нерівномірність проходження практик обмежують можливості студентів у формуванні методичних умінь, знижуючи готовність до самостійної роботи у школі.

Іншим важливим аспектом є *потреба в інтегрованій професійній компетентності*. Дослідники С. С. Шевчук (2024) та В. Титаренко (2025) наголошують, що сучасний вчитель-словесник має поєднувати у своїй підготовці мовну, літературознавчу, комунікативну, методичну та цифрову компетентності. Однак освітні програми часто формують ці сфери фрагментарно, не забезпечуючи достатньої внутрішньої цілісності та професійної синергії.

Крім того, морально-професійний портрет вчителя змінюється під впливом *нових викликів шкільної філологічної освіти*. О. Жихорська (2020), В. Фрицюк (2025) наголошують на необхідності інтегрувати в підготовку студентів сучасні освітні технології, цифрові ресурси, методи формування читацької та мовленнєвої компетентностей учнів у контексті Нової української школи. Сучасний учитель має не лише передавати знання, а й забезпечувати компетентнісний розвиток школярів, сприяти формуванню критичного мислення та творчих здібностей.

Праксеологія як наука щодо ефективної діяльності пропонує нові можливості для системного вдосконалення професійної підготовки педагога. У педагогіці праксеологічний підхід означає спрямованість на *результативність, оптимальність і раціональність професійних дій вчителя*. Він акцентує увагу не лише на засвоєнні знань, а й на формуванні вміння продуктивно діяти у конкретних педагогічних ситуаціях.

Серед основних ідей праксеологічного підходу дослідники виокремлюють орієнтацію на

діяльнісні методи навчання, створення чітких алгоритмів педагогічних дій, розвиток рефлексії та здатності до самооцінювання власної діяльності. Праксеологія також сприяє оптимізації навчального процесу: раціонального використання часу, відбору сучасних засобів навчання, вибору найефективніших методів та прийомів.

У науковій літературі простежується кілька підходів до трактування праксеології у професійній підготовці майбутніх учителів.

О. Біда, О. Кучай, & Т. Кучай (2021) розглядають праксеологію насамперед як *технологію підвищення ефективності педагогічної діяльності*. На їхню думку, студент повинен опанувати конкретний методичний інструментарій: прийоми, алгоритми проведення уроків, моделі аналізу текстів та оптимальні способи організації навчання.

М. Воронка, А. Проценко (2020) трактують праксеологічний підхід як шлях до формування *професійної майстерності*, що включає гностичні, конструктивні, комунікативні та організаційні вміння. Вони наголошують на ролі педагогічної рефлексії як чинника професійного розвитку майбутнього вчителя.

О. Дубасенюк та О. Вознюк (2023) вбачають у праксеології основу для *проектування педагогічної діяльності*. На їхню думку, студент має навчитися планувати урок, прогнозувати результати, оцінювати ефективність власних рішень та коригувати методику відповідно до потреб учнів.

У контексті підготовки словесників важливими є погляди В. Герман та Н. Громової (2021), які застосовують праксеологію до формування методичної грамотності майбутнього вчителя. Вони підкреслюють значення володіння ефективними методами аналізу художнього тексту, раціональними моделями уроків мови та літератури та прийомами розвитку читацької компетентності школярів.

Зарубіжні дослідники R. Schmidt (2016), P. Slutskiy (2021) розглядають праксеологію як універсальну науку про раціональну діяльність, висуваючи принципи економії зусиль, оптимального добору засобів та чіткості організації дій. У педагогічній теорії ці принципи трансформуються у прагнення оптимізації навчального процесу.

Аналіз наукових праць А. Нікітіної (2013) показує, що у сфері підготовки вчителів-словесників праксеологічний підхід може виконувати декілька функцій. По-перше, *методологічну*, оскільки він задає логіку діяльнісної організації освітнього процесу, акцентуючи увагу на досягненні конкретного результату. По-друге, *організаційну*, спрямовану на впорядкування та оптимізацію способів виконання професійних завдань; це стосується як методики викладання мовно-літературних дисциплін, так і структури практичної підготовки студентів. По-третє, *оціночно-рефлексивну*, що передбачає системне відстеження якості власних дій, аналіз труднощів та корекцію професійної траєкторії. Завдяки такій багатofункціональності праксеологічний підхід виступає дієвим інструментом модернізації філологічної освіти та забезпечує її відповідність сучасним вимогам шкільної освіти. Він створює умови для формування у майбутніх словесників здатності працювати ефективно, усвідомлено та результативно, що є ключовою умовою їхньої професійної успішності.

До основних принципів праксеологічного підходу належать: *принцип цілеспрямованості*, що передбачає чітке формулювання очікуваних результатів професійної діяльності; *принцип ефективності*, що орієнтує на вибір таких педагогічних стратегій, які забезпечують максимальний результат за мінімальних витрат; *принцип раціональності*, що вимагає оптимального добору форм, методів та засобів навчання; *принцип системності*, що реалізується в упорядкуванні та взаємозв'язку всіх компонентів професійної підготовки; *принцип рефлексивності*, що охоплює самооцінку, аналіз результатів та корекцію професійних дій; *принцип адаптивності*, що забезпечує гнучкість та здатність майбутнього вчителя перебудовувати діяльність відповідно до змін освітніх умов (Connor U., 2025).

Праксеологічний підхід містить значний потенціал формування у майбутнього вчителя здатності критично оцінювати власну діяльність, прогнозувати її результати та будувати індивідуально-оптимальні стратегії професійного розвитку. Тому виникає об'єктивна потреба у створенні структурно-функціональної моделі професійної підготовки, що спирається на основи праксеології та забезпечує раціональну, ефективну та результативну організацію педагогічної діяльності майбутніх словесників.

Структурно-функціональна модель підготовки вчителя-словесника на засадах праксеологічного підходу – це цілісна система організації професійної освіти майбутнього педагога, що спрямована на формування здатності діяти ефективно, раціонально і результативно у реальних педагогічних ситуаціях. Вона поєднує теоретичні знання, практичний досвід, рефлексивні вміння та інструменти саморозвитку й вибудована таким чином, щоб забезпечити оптимізацію навчального процесу, підвищення якості професійної діяльності та готовність до самостійного

прийняття педагогічних рішень (Сердюк Г., 2024).

Структурно-функціональна модель підготовки вчителя-словесника включає п'ять взаємопов'язаних компонентів, які формують цілісну систему професійної, методичної та рефлексивної підготовки майбутнього педагога; узагальнена характеристика цих компонентів подана у табл. 1.

Таблиця 1

Структурно-функціональна модель підготовки вчителів-словесників на засадах праксеологічного підходу

Компонент моделі	Зміст та функціональне призначення
1. Цільовий компонент	Визначає стратегічні орієнтири підготовки, очікувані результати та компетентності майбутнього філолога. Основні цілі: формування професійних компетентностей (мовно-літературної, комунікативної, методичної, психолого-педагогічної), здатності до ефективної організації діяльності, рефлексії та інноваційності.
2. Змістовий компонент	Містить систему знань та навчальних модулів, що забезпечують комплексну підготовку: мовознавчі та літературознавчі дисципліни, методика навчання мови й літератури, психолого-педагогічний цикл, інтерактивні та цифрові модулі, практико-орієнтовані завдання й педагогічна практика.
3. Операційно-технологічний компонент	Охоплює технології, методи та прийоми, що забезпечують ефективну педагогічну діяльність відповідно до принципів праксеології: інтерактивні та проблемно-пошукові методи, моделювання уроків, цифрові засоби, алгоритми планування, організації та оцінки навчального процесу.
4. Комунікативний компонент	Забезпечує розвиток професійної комунікації: педагогічного спілкування, дискусійної та риторичної компетентності, умінь взаємодіяти з учнями, колегами, батьками; формування наставницьких та тьюторських умінь.
5. Рефлексивно-оцінний компонент	Реалізує принципи праксеології через систематичну самооцінку діяльності: аналіз уроків, оцінювання результатів, корекція методичних стратегій, планування професійного розвитку, формування здатності до раціонального та ефективного прийняття педагогічних рішень.

*Власна розробка

Табл. 1 узагальнює структурно-функціональну модель підготовки вчителів-словесників, розроблену на засадах праксеологічного підходу. Цільовий компонент визначає результати та компетентності, на які спрямована підготовка. Змістовий компонент визначає наповнення освітнього процесу через систему дисциплін і практичних завдань. Операційно-технологічний компонент фокусується на методах, технологіях і прийомах, що забезпечують ефективність діяльності. Комунікативний компонент підкреслює значення педагогічної взаємодії та розвитку комунікативних умінь. Рефлексивно-оцінний компонент відповідає за самоаналіз, оцінювання результатів і корекцію професійних дій, що є важливими складовими праксеологічної підготовки (Schmidt R., 2016).

Для успішного функціонування моделі необхідно забезпечити цілу низку педагогічних умов, що створюють сприятливе середовище для цілісного професійного розвитку майбутнього вчителя-словесника. Передусім важливо інтегрувати теоретичну та практичну підготовку, поєднуючи аудиторні заняття з різними формами педагогічної практики, що включають супервізію, наставництво та рефлексивний аналіз діяльності. Не менш значущим є розвиток рефлексивних навичок шляхом застосування спеціальних методик самооцінки, аналізу педагогічних процесів і систематичного обговорення практичного досвіду з ментором. Модель також передбачає інноваційну та дослідницьку спрямованість підготовки, що реалізується через організацію проектної діяльності, моделювання уроків, застосування кейс-методів та участь у дослідницьких практикумах. Важливою умовою є активне використання цифрових технологій, що передбачає інтеграцію онлайн-платформ, електронних ресурсів, мультимедійних засобів та спеціалізованих освітніх програм у навчальний процес. Крім того, ключову роль відіграє менторський супровід з боку досвідчених педагогів, які підтримують студента на етапах педагогічної практики та виконання проектних завдань, сприяючи його професійному становленню. Завершальним чинником є забезпечення системності та послідовності навчання: поступове ускладнення змісту, поетапне нарощування професійних вимог та цілеспрямоване формування компетентностей, що гарантують ефективну та результативну реалізацію моделі (Сердюк Г., 2024).

Функціональну структуру моделі формують п'ять змістових модулів, що детально подані в табл. 2.

Змістові модулі моделі

Модуль	Характеристика	Приклади змісту / завдань
Мовно-літературний	Поглиблене вивчення мови та літератури, формування мовної та текстової компетентностей	Аналіз поетики тексту; стилістичний розбір; компаративний аналіз творів; створення власних інтерпретацій
Методичний	Опанування методик, підходів і технологій викладання; формування дидактичної гнучкості	Розробка плану-конспекту уроку; мікровикладання; створення дидактичних матеріалів; моделювання різних типів уроків
Психолого-педагогічний	Розуміння психічних процесів, вікових особливостей та педагогічних закономірностей	Аналіз мотиваційних стратегій; розробка індивідуального маршруту учня; участь у тренінгах комунікації
Практико-орієнтований	Формування практичних умінь через стажування, тренінги та практикум	Проведення уроків; участь у супервізії; розв'язання кейсів; педагогічні спостереження
Рефлексивно-дослідницький	Розвиток навичок самоаналізу, ведення досліджень та впровадження інновацій	Портфоліо вчителя; рефлексивні щоденники; міні-дослідження; проекти інноваційних уроків

*Власна розробка

Таблиця демонструє п'ять змістовних модулів моделі підготовки вчителів-словесників, кожен із яких виконує власну освітню функцію та спрямований на формування певних професійних компетентностей. У ній представлено коротку характеристику кожного модуля та наведено приклади типових завдань, що забезпечують реалізацію його змісту на практиці. Така структура дозволяє доцільно побачити логіку підготовки майбутнього філолога, узгодити теоретичні знання з практичними вміннями та забезпечити поетапне професійне зростання (Шевчук С., 2024).

Технологічні компоненти моделі підготовки вчителя-словесника охоплюють комплекс методів, інструментів і засобів, що забезпечують ефективну організацію навчального процесу та сприяють формуванню професійних компетентностей майбутнього педагога. Центральне місце займають інтерактивні методики, що передбачають активне залучення студентів до навчальної взаємодії через дискусії, дебати, аналіз кейсів, групові проекти та інші форми співробітництва, які стимулюють критичне мислення та комунікативну активність. Важливим елементом є цифрові інструменти – платформи дистанційного навчання, мультимедійні ресурси, а також спеціалізовані цифрові лабораторії для лінгвістичних досліджень, що розширюють можливості самостійної роботи та забезпечують доступ до сучасних освітніх технологій (Титаренко В., 2025).

Окрему роль відіграють проектно-дослідницькі технології, що сприяють формуванню дослідницької культури та розвитку аналітичних умінь через проектування уроків, аналіз літературних текстів та розв'язання конкретних педагогічних ситуацій. Системи оцінювання та моніторингу компетентностей забезпечують комплексний контроль результатів навчання, включаючи тестування, ведення портфоліо, самооцінювання та експертні оцінки, що дозволяє відстежувати динаміку професійного зростання. Заключною складовою є менторські та тьюторські технології: супервізія педагогічної практики, регулярні консультації з наставниками, обговорення складних кейсів, які сприяють розвитку професійної рефлексії, удосконаленню умінь прийняття рішень і формуванню індивідуального стилю педагогічної діяльності (Дубасенюк О. & Вознюк О., 2023).

Модель реалізується за принципом поступового нарощування компетентностей:

1. На початковому етапі – формування базових знань та навичок, ознайомлення зі структурою професійної діяльності.
2. На середньому етапі – інтеграція теоретичних знань із практикою через тренінги, моделювання уроків та педагогічні практики.
3. На завершальному етапі – удосконалення професійної діяльності, рефлексія, дослідницька робота та підготовка до самостійної практики у школі (Фрицюк В., 2025).

Функціонування моделі забезпечує ефективне формування професійної компетентності, готовності до самостійної педагогічної діяльності та здатності до оптимізації власних дій – ключових принципів праксеологічного підходу.

Висновки / Conclusions. Сучасна підготовка майбутніх вчителів-словесників потребує суттєвого оновлення та науково обґрунтованої оптимізації, оскільки характеризується розривом між теоретичними знаннями та практичними вміннями, недостатньою інтегрованістю професійних компетентностей та фрагментарністю методичної підготовки. Аналіз наукових джерел показав, що

праксеологічний підхід має значний потенціал для модернізації філологічної освіти, адже він спрямований на забезпечення ефективності, раціональності та результативності педагогічної діяльності майбутнього вчителя. Він дозволяє поєднати знання, уміння, досвід і рефлексивні практики в єдину логічно вибудовану систему професійного становлення.

Розроблена структурно-функціональна модель професійної підготовки вчителя-словесника на основі праксеології відображає цілісний підхід до організації освітнього процесу і включає взаємопов'язані компоненти, змістовні модулі та технологічні засоби, які забезпечують формування ключових професійних компетентностей. Її особливістю є орієнтація на результативність діяльності, розвиток вміння діяти оптимально в реальних педагогічних ситуаціях, прогнозувати результати, аналізувати власні дії та забезпечувати постійне професійне зростання.

Ефективна реалізація моделі можлива за дотримання певних педагогічних умов: інтеграції теоретичної та практичної підготовки, впровадження діяльнісних та цифрових технологій, розвитку рефлексивних умінь студентів, організації дослідно-проектної діяльності та менторського супроводу. Сукупність цих умов створює сприятливе середовище для формування професійної майстерності майбутнього словесника, підвищення якості філологічної освіти та забезпечення її відповідності сучасним викликам шкільної освіти.

Отже, використання праксеологічного підходу у професійній підготовці вчителів-словесників відкриває нові можливості для підвищення ефективності освітнього процесу та формування педагогів, здатних діяти компетентно, свідомо, гнучко й результативно в умовах сучасної школи.

Список використаних джерел і літератури

Біда, О., Кучай, О., & Кучай, Т. (2021). Застосування нових технологій навчання у професійній освіті і освіті дорослих. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*, 61, 85–91. [in Ukrainian]

Воровка, М. І., & Проценко, А. А. (2020). Педагогічна практика як засіб формування професійної майстерності вчителя в умовах реформування освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 2 (69), 57–61. [in Ukrainian]

Герман, В., & Громова, Н. (2021). Формування медіаграмотності майбутнього вчителя в умовах професійної філологічної підготовки («Методика навчання української мови» і «Культура української мови»). *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 7 (111), 22–33. [in Ukrainian]

Дубасенюк, О. А., & Вознюк, О. В. (2023). Формування дослідницької компетентності здобувачів вищої освіти засобами педагогічного проектування. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2 (126), 141–151. [in Ukrainian]

Жихорська, О. (2020). Формування професійної компетентності навчально-допоміжного персоналу закладу вищої освіти в умовах інтеграції неформальної та інформальної освіти. *Соціальна робота та соціальна освіта*, 1 (4), 19–30. [in Ukrainian]

Кравченко, О. (2024). Особливості дуальної підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти України. *Collection of scientific papers «SCIENTIA»*, (July 12, 2024; Amsterdam, Netherlands), 87–89. [in Ukrainian]

Нікітіна, А. В. (2013). *Наукові засади опанування технологій педагогічного дискурсу майбутніми вчителями-словесниками*. (Дис. ... д-ра наук). Херсон. [in Ukrainian]

Сердюк, Г. А. (2024). Структурно-функціональна модель розвитку дослідницької компетентності вчителя української мови і літератури ліцею. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* (92), 121–126 [in Ukrainian]

Титаренко, В. (2025). Теоретико-методичні аспекти формування інтегральної компетентності у майбутніх фахівців професійного освіти. *Українська професійна освіта*, 17, 32–39. [in Ukrainian]

Шевчук, С. С. (2024). Методологічні аспекти компетентнісного підходу до професійної підготовки кваліфікованих фахівців. *Імідж сучасного педагога*, 1 (214), 58–66. [in Ukrainian]

Франчук, Т., & Бойко, І. (2025). Розвиток дослідницької компетентності майбутнього педагога в структурі освітнього процесу. *Педагогічний дискурс*, 37, 93–98. [in Ukrainian]

Фрицок, В. (2025). Розвиток соціальної компетентності як одного з чинників професійного саморозвитку майбутніх фахівців. *Українська полоністика*, 23 (1), 227–238. [in Ukrainian]

Connor, U. (2025). Border Praxeology. Linking Border Studies to Practice Theories. *Journal of Borderlands Studies*, 1–20. [in English]

Schmidt, R. (2016). The methodological challenges of practising praxeology. In *Practice Theory and Research* (pp. 59–75). Routledge. [in English]

Slutskiy, P. (2021). Epistemological and methodological alternatives: Rationalism and praxeology in communication studies. In *Communication and libertarianism* (pp. 19–34). Singapore: Springer Singapore. [in English]

References:

Bida, O., Kuchai, O., & Kuchai, T. (2021). *Zastosuvannia novykh tekhnolohii navchannia u profesiinii osviti i osviti doroslykh* [Application of New Learning Technologies in Professional and Adult Education]. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training: Methodology, Theory, Experience, Problems*, 61, 85–91. [in Ukrainian]

Vorovka, M. I., & Protsenko, A. A. (2020). *Pedahohichna praktyka yak zasib formuvannia profesiinoi maisternosti vchytelia v umovakh reformuvannia osvity* [Pedagogical Practice as a Means of Forming Teacher's Professional Mastery in the Context of Educational Reform]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh* –

Pedagogy of Creative Personality Formation in Higher and Secondary Schools, 2 (69), 57–61. [in Ukrainian]

Herman, V., & Hromova, N. (2021). *Formuvannia mediahramotnosti maibutnoho vchytelia v umovakh profesiinoi filolohichnoi pidhotovky («Metodyka navchannia ukraïnskoi movy» i «Kultura ukraïnskoi movy»)* [Developing Media Literacy of Future Teachers in the Context of Professional Philological Training]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii – Pedagogical Sciences: Theory, History, Innovative Technologies*, 7 (111), 22–33. [in Ukrainian]

Dubaseniuk, O. A., & Vozniuk, O. V. (2023). *Formuvannia doslidnytskoi kompetentnosti zdobuvachiv vyshchoi osvity zasobamy pedahohichnoho proektuvannia* [Developing Research Competence of Higher Education Students Through Pedagogical Design]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii – Pedagogical Sciences: Theory, History, Innovative Technologies*, 2 (126), 141–151. [in Ukrainian]

Zhykhorska, O. (2020). *Formuvannia profesiinoi kompetentnosti navchalno-dopomizhnoho personalu zakladu vyshchoi osvity v umovakh intehratsii neformalnoi ta informalnoi osvity* [Developing Professional Competence of Higher Education Support Staff Through Integration of Non-formal and Informal Learning]. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita – Social Work and Social Education*, 1 (4), 19–30. [in Ukrainian]

Kravchenko, O. (2024). *Osoblyvosti dualnoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv u zakladakh vyshchoi osvity Ukrainy* [Features of Dual Training of Future Specialists in Ukrainian Higher Education Institutions]. *Collection of Scientific Papers «SCIENTIA»* (July 12, 2024; Amsterdam, Netherlands), 87–89. [in Ukrainian]

Nikitina, A. V. (2013). *Naukovi zasady opanuvannia tekhnolohii pedahohichnoho dyskursu maibutnimy vchyteliamy-slovesnykamy* [Scientific Principles of Mastering Pedagogical Discourse Technologies by Future Language and Literature Teachers]. (Doctor's thesis). Kherson. [in Ukrainian]

Serdiuk, H. A. (2024). *Strukturno-funktsionalna model rozvytku doslidnytskoi kompetentnosti vchytelia ukraïnskoi movy i literatury litseiu* [Structural and Functional Model of Developing Research Competence of a Ukrainian Language and Literature Teacher in a Lyceum]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolkakh – Pedagogy of Creative Personality Formation in Higher and Secondary Schools*, 92, 121–126. [in Ukrainian]

Tytarenko, V. (2025). *Teoretyko-metodychni aspekty formuvannia intehranoi kompetentnosti u maibutnikh fakhivtsiv profesiinoi osvity* [Theoretical and Methodological Aspects of Forming Integral Competence in Future Vocational Education Specialists]. *Ukrainska profesiina osvita – Ukrainian Professional Education*, 17, 32–39. [in Ukrainian]

Shevchuk, S. S. (2024). *Metodolohichni aspekty kompetentnysnoho pidkhodu do profesiinoi pidhotovky kvalifikovanykh fakhivtsiv* [Methodological Aspects of the Competence-Based Approach to Professional Training of Qualified Specialists]. *Imidzh suchasnoho pedahoha – Image of the Modern Pedagogue*, 1 (214), 58–66. [in Ukrainian]

Franchuk, T., & Boiko, I. (2025). *Rozvytok doslidnytskoi kompetentnosti maibutnoho pedahoha v strukturii osvitnoho protsesu* [Development of research competence of the future teacher in the structure of the educational process]. *Pedahohichniyi dyskurs – Pedagogical Discourse*, 37, 93–98. [in Ukrainian]

Frytsiuk, V. (2025). *Rozvytok sotsialnoi kompetentnosti yak odnogo z chynnykiv profesiinoho samorozvytku maibutnikh fakhivtsiv* [Development of Social Competence as a Factor of Professional Self-Development of Future Specialists]. *Ukrainska polonistyka – Ukrainian Polonistics*, 23 (1), 227–238. [in Ukrainian]

Connor, U. (2025). *Border Praxeology. Linking Border Studies to Practice Theories*. *Journal of Borderlands Studies*, 1–20. [in English]

Schmidt, R. (2016). *The methodological challenges of practising praxeology*. In *Practice Theory and Research* (pp. 59–75). Routledge. [in English]

Slutskiy, P. (2021). *Epistemological and methodological alternatives: Rationalism and praxeology in communication studies*. In *Communication and libertarianism* (pp. 19–34). Singapore: Springer Singapore. [in English]

Дата надходження статті: «12» листопада 2025 р.

Стаття прийнята до друку: «05» грудня 2025 р.

Романовська Людмила – професор кафедри соціальної роботи, психології та соціокультурної діяльності ім. Т. Сосновської Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти «Кам'янець-Подільський державний інститут», доктор педагогічних наук, професор

Romanovska Lyudmyla – Professor of the Department of Social Work, Psychology and Socio-Cultural Activities named after T. Sosnovskaya of the Educational and Rehabilitation Institution of Higher Education «Kamianets-Podilskyi State Institute», Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ця стаття поширюється на умовах ліцензії
Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International
(CC BY-NC-SA 4.0)

Цитуйте цю статтю як:

Cite this article as:

Романовська, Л. (2025). Структурно-функціональна модель підготовки вчителів-словесників на засадах прaxeології. *Педагогічний дискурс*, 38, 86–92. doi: 10.31475/ped.dys.2025.38.12.

Romanovska, L. (2025). Structural and Functional Model of Training Language and Literature Teachers on the Principles of Praxeology. *Pedagogical Discourse*, 38, 86–92. doi: 10.31475/ped.dys.2025.38.12.